

Laura Uibopuu
Eesti Keskkonnaühenduste Koda
info@eko.org.ee

Teie 14.01.2022

Meie 15.02.2022 nr 1-17/21/5847-4

Selgitused ranna ja kalda kaitse regulatsiooni kohta

Austatud proua Uibopuu

Soovite Keskkonnaministeeriumilt seisukohta kuue oma kirjas välja toodud punkti kohta, mis puudutavad ranna ja kalda kaitset. Esitasite oma 29.11.2021 kirjas samad aspektid, millele vastasime ministeeriumi poolt Riigikantseleisse läinud seisukoha välja toomisega. Kirjas nimetatud seaduseelnõu SE 483 oli Riigikogus menetlusel 25.01.2022 ning eelnõu lükati tagasi. Kuna kirjas välja toodud kuus küsimust on laiemad kui ainult nimetatud eelnõuga seotud, siis järgnevalt selgitame teie välja toodud aspekte ranna ja kalda kaitse seisukohast.

Toote välja, et ehituskeeluvööndit saab käsitleda looduskaitseüsteemi ja rohevõrgustiku osana. Küsite, kas riigil on ülevaade hetkel kaitse alt väljas olevate alade loodusväärtustest või nende puudumisest ranna ehituskeeluvööndis. Kuna rand ja kallas ei ole looduskaitseaduse (LKS) §4 kohane kaitstav loodusobjekt, ei ole alal ka nõuet kehtestada kaitse-eeskirja või kaitsekorralduskava, mille koostamise käigus kaardistatakse alade jäävad kaitseväärtused. Teame, et ligikaudu 60% ehituskeeluvööndi alast asub kaitstavatest aladest väljas. Hetkel pärinevad Eesti Looduse Infosüsteemis olevad andmed ranna ja kalda loodusväärtuse kohta erinevatest inventuuridest või vaatlustest, kuid erinevad kirjed katavad vaid kuni viiendiku kaitstavatest aladest väljaspool asuvast ehituskeeluvööndi alast. Samuti mõjutab väärtuste paiknemist ka ranniku asustusstruktuur.

Teiseks soovite teada ehitustegevuse potentsiaalset mõju Loodusdirektiivi I lisa rannikul paiknevatele elupaikadele. Kaheksast rannikuelupaigast on hinnanguliselt Eestis soodsas seisus seitse¹, mis on erinevate alade elupaigatüüpide lõikes hetkel kõige parem tulemus. Ebapiisavaks on hinnatud vaid rannaniitude elupaigatüübi seisund, kuid viimastel aastatel tehtud jõupingutuste ja investeringute tõttu on märgata paranemistrendi ka rannaniitude seisundihinnangus. Kokkuvõttes võib öelda, et elupaikade soodsa seisundi on taganud eeldatavalt ka ehitustegevuse reguleerimine.

Kolmandaks palute hinnata rannikuala olulisust Linnudirektiiviga kaitstavatele linnuliikidele. Juhite tähelepanu, et Direktiiv näeb muuhulgas ette vajaduse tagada lindude elupaigad ka väljaspool kaitstavaid alasid ning tagada rändlindudele võimalused peatumiseks. Selgitame, et ka

¹ Roasto, R., Tampere, U. (toim). 2020. Eesti looduse kaitse aastal 2020. Keskkonnaagentuur, Tallinn.

siseriiklikult näeb looduskaitse seadus ette nii looduslikult esinevate lindude kui ka kaitsealuste liikide rändeteede kaitse². Liikide erineva elupaigakasutuse tõttu on raske välja tuua just rannikupiirkonnaga seotud liikide seisundit.

Neljandaks toote välja Euroopa Nõukogu maastikukonventsioonist tuleneva soovitusel planeerimisel, projektide teostamisel ja teiste ruumilist mõju omavate tegevuste korral maastikulist väärtust tõsta või vähemalt säilitada. Juhime tähelepanu, et “maastik” tähendab inimeste arusaamas ala, mille omadused on tekkinud looduslike ja/või inimtegurite tegevuse tulemusena või nende koosmõjus. Seega ei saa maastikukonventsiooni põhimõtteid arvestades inimtegevust maastikulistest muutustest välja jätta, maastike kaitse kõrval on oluline edendada ka nende haldamist ja planeerimist.

Viiendaks küsime, mis roll on ehituskeeluvööndil Euroopa elurikkuse strateegia 2030. aasta 30% eesmärgi täitmisel. Eesti saaks potentsiaalselt sellesse eesmärki panustada ranna ja kalda kaitsevöönditesse jääva alaga, kuid täpsemad põhimõtted eesmärgi täitmiseks kujundatakse sellel aastal.

Kuuendaks toote välja ranna ja kalda kontekstis avaliku huvi säilimise ja põhiseaduslike õiguste kaitse. Leiame, et kehtivad regulatsioonid tagavad rannal ja kaldal avalike huvide kaitse.

Lisaks soovite Keskkonnaministeeriumi kommentaare mitmele välja toodud väitele, nii 1995. aasta kaitsekorra, põhjamaade praktika kui ka üldiste looduskaitseliste väärtuste kontekstis.

Pärast Eesti taasiseseisvumist võeti ranna- ja kaldaalad senisest oluliselt rohkem kasutusele ja suurenes muuhulgas ka ehitustegevus. Ehitussurve on järjest kasvanud, eelkõige seoses valglinnastumisega, sealhulgas olulisel osal ka rannaaladel. 1995. aastal vastu võetud ranna ja kalda kaitse seadusel oli väga oluline roll kallaste ja randade säilitamisel. Seadus lähtus eeldusest, et mererannad ja siseveekogude kaldad on käsitletavad loodusvarana, s.o Eesti rahvusliku rikkusena. Meil ei ole hetkel teadmisi, mille põhjal võiks väita, et 1995. aastal nähti seadust kui ajutist meetet, regulatsiooni aastakümneid kestnud kehtivusajal pole kunagi olnud eesmärgiks rannaaladele kaitsealade moodustamine just selle eesmärgiga, et ära kaotada ranna ja kalda kaitse piirangud.

Mis puudutab Eesti võrdlusi naaberriikidega, siis kui elupaikade tüübid võivad meil Lätiga kattuda, siis suuresti tänu jääajale ei saa Eesti alasid võrrelda üks-ühele meie põhjanaabrite rannikuga. Kui Soome ja Rootsi aladel paljandub kristalne aluskord, siis Eesti ala katavad settekivimid ja setted. Soome rannikul on ka palju kaljusaari, mis kaitsevad rannikut otsese tugeva lainetuse eest. Piltlikult võib öelda, et kaljurannale ei tee tugevam lainetus liiga, kuid erinevates Eesti rannikutüüpides võib lainetusel olla tugev mõju rannale ja seal asuvatele ehitistele.

Täname teid oma seisukoha edastamise eest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Marku Lamp
asekantsler

Maris Pärn, 626 0730
maris.parn@envir.ee

---

² LKS § 52; § 55